

Helsingfors stadskoncerns anvisning för bekämpning av grå ekonomi

Helsingfors

Innehåll

1. För vilket ändamål och hur används anvisningen?	3
A. När tillämpas anvisningen?	3
B. Tillämpning av undantagen i beställaransvarslagen	4
C. Hur granskas utredningarna?	4
D. Begränsning att ge underentreprenad vidare i byggentreprenader	5
E. Onormalt billiga anbud	6
F. Sparande av utredning och sekretess	6
G. Anmälning av uppgifter till Skatteförvaltningen	6
2. Vad antecknas i anbudsfrågan och avtalet?	7
A. Anbudsfrågan för upphandling av varor och tjänster	7
B. Anbudsfrågan i byggentreprenader	8
C. Avtalsklausuler	11
3. Vad granskas när offerterna ankommit?	13
4. Vad granskas under avtalsperioden?	15
5. Små upphandlingar som ej konkurrensutsätts	17

1. För vilket ändamål och hur används anvisningen?

Detta är den uppdaterade anvisningen om bekämpning av grå ekonomi inom Helsingfors stadskoncern, som ersätter den tidigare anvisningen från 2011.

Det primära syftet är att skapa riktlinjer för hur bestämmelserna i beställaransvarslagen ska iakttas vid Helsingfors stadskoncerns upphandling och avtalspraxis.

Anvisningen är avsedd för de upphandlande enheterna inom Helsingfors stadskoncern samt för andra enheter som ingår avtal, som stöd i följande situationer:

1. Vad bör skrivas ner i villkoren för offertberedningen och avtalet?
2. Vad bör man granska under upphandlingsprocessen innan beslutet om upphandling fattas?
3. Vad bör granskas under avtalsperioden?
4. Utredningar för små upphandlingar som inte konkurrensutsätts.

Anvisningarna skapar förutsättningar för att säkerställa att de företag som Helsingfors ingår avtal med är pålitliga och uppfyller de skyldigheter som följer av beställaransvarslagen. Syftet med anvisningen är således att främja en jämlik konkurrens mellan företagen samt att arbetsvillkoren följs.

Genom att följa anvisningen kan man även undvika påföljder för försummelse enligt beställaransvarslagen. En påföljd kan utfärdas t.ex. när utredningar inte har begärts eller de har begärts först efter att avtalet undertecknats eller om beställaren har ingått avtal med en näringsidkare som meddelats näringsförbud. Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar att bestäl-

laransvarslagen iakttas. Mer information finns på webbplatsen <http://www.tyosuojelu.fi/web/sv/gra-ekonomi>.

A. När tillämpas anvisningen?

1. Anvisningen tillämpas när avtalets totala värde är minst 9 000 euro eller arbetet varar i mer än 10 dagar under avtalsperioden, **OCH**

- då det görs en upphandling för att anlita en hyrd arbetstagare, **ELLER**
- då det görs en upphandling som innebär att en arbetstagare som är anställd hos en avtalspartner till stadskoncernen arbetar i koncernens lokaler eller arbetsställe och vars arbetsuppgifter anknyter till arbetsuppgifter som normalt utförs i koncernens verksamhet eller till transporter som anknyter till koncernens normala verksamhet, **ELLER**
- då det görs en upphandling för byggande eller reparations-, service- eller underhållsverksamhet som hör till byggande.

Beställaransvarslagen blir ofta tillämplig vid små upphandlingar. Att tillämpa beställaransvarslagen beror inte på om upphandlingen är konkurrensutsatt eller om man t.ex. gjort en direkt anskaffning. Om gränserna för tillämpning av beställaransvarslagen överskrids, ska man granska de utredningar som nämns i beställaransvarslagen.

Observera, att begreppet arbetsställe har en omfattande betydelse. Med arbetsställe avses t.ex. kundställen inom serviceproduktionen, där servicen produceras hos den som använder tjänsten, såsom hos en kommuninvånare.

2. Punkterna om utredning av skatter och lagstadgade pensionsförsäkringsavgifter i denna anvisning tillämpas även på sådan upphandling som faller utanför beställaransvarslagens tillämpningsområde men överskrider gränsvärdet i upphandlingslagen. Med detta avses t.ex. sådana varuanskaffningar på minst 60 000 euro där det inte ingår arbete vid Helsingfors stads lokaler eller arbetsställen.

För dylika upphandlingar granskas i praktiken alla andra utredningar som nämns i denna anvisning, förutom utredningar om kollektivavtal och över att företagshälsovård ordnats.

3. Vid mindre upphandlingar som faller utanför beställaransvarslagens tillämpningsområde, iakttas utredningarna över skatter och lagstadgade pensionsförsäkringsavgifter som avses i denna anvisning till den del en upphandlande enhet anser att det är nödvändigt med tanke på anskaffningens värde, art och omfattning.

4. Anvisningen tillämpas inte på anskaffningar som utförs som eget arbete eller anskaffningar från en upphandlande enhets intresseenhet (in-house-upphandling).

5. Anvisningen tillämpas i alla beställarorganisationer inom Helsingfors stadskoncern (centralförvaltningen, sektorer, affärsverk, dotterbolag).

B. Tillämpning av undantagen i beställaransvarslagen

1. Denna anvisning gäller inte undantagen om att begära utredningar som avses i 5 § 4 mom. 2-4 punkten i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan av utomstående arbetskraft (1233/2006). Detta innebär att man ber om utredningar även om avtalspartens verksamhet är etablerad och även om beställarens och avtalspartens avtalsförhållande kan anses etablerat på basis av tidigare avtal eller även om det föreligger en annan jämförbar orsak som avses i bestämmelsen.

2. Man behöver inte be om utredningar när den upphandlande enheten har grundad anledning att lita på att den blivande avtalsparten fullgör sina lagstadgade skyldigheter till följd av att avtalsparten är staten, en kommun, en samkommun, en kommun eller en samkommun i landska-

pet Åland, en församling, en kyrklig samfällighet, Folkpensionsanstalten eller Finlands Bank, ett publikt aktiebolag som avses i aktiebolagslagen (624/2006), ett statligt affärsverk, ett bolag som helt ägs av ett statligt affärsverk, en privaträttslig sammanslutning eller ett privaträttsligt bolag som helt ägs av en kommun eller en samkommun eller ett motsvarande utländskt samfund eller företag.

C. Hur granskas utredningarna?

1. Innan beslutet om upphandling fattas ska alla utredningar om de/den anbudsgivare jämte underleverantörer som ser ut att vinna tävlingen kontrolleras för att säkerställa att vinnaren med sina underleverantörer är lämpliga. Om utredningarna begärs eller granskas först efter att beslutet om upphandling har fattats och det då framgår att vinnaren inte uppfyller lämplighetskraven, måste man fatta ett nytt upphandlingsbeslut eller, i enlighet med upphandlingslagen, åtminstone när anbudsgivarens underleverantör är olämplig, byta ut denna.

Utredningarna ska granskas före upphandlingsbeslutet fattas även för vinnarens alla resurs-underleverantörer och för de underleverantörer som deltar i att genomföra upphandlingen, eftersom detta främjar anbudsgivarnas jämlikhet och målet om att inte diskriminera. Anbudets pris kan vara osedvanligt lågt p.g.a. försummelser i arbetsrättsliga skyldigheter inom en leverantörskedja.

Utredningarna får inte vara äldre än tre månader. Detta innebär att en upphandlande enhet bör inneha högst tre månader gamla utredningar innan beslutet om upphandling fattas. Om utredningarna har föråldrats bör man be om nya eller granska uppgiften på nytt t.ex. i skatteskuldsregistret.

I Helsingfors stadskoncerns upphandlingar måste man meddela alla de underleverantörer som avtalet omfattar och som man har kännedom om tidpunkten för offerten. Enligt upphandlingslagen ska man förfara på detta sätt i alla byggentreprenader samt vid alla sådana tjänsteupphandlingar som tillhandahålls vid en anläggning under direkt tillsyn av den upphandlande enheten.

Under avtalsperioden behöver man inte be om utredningar av underleverantörerna. Däremot kan man i avtalstexten kräva att leverantören sköter om skyldigheterna i förhållande till sina egna underleverantörer på så sätt som föreskrivs i beställaransvarslagen. Undantaget utbyte av underleverantör medan avtalet gäller; om en underleverantör byts ut medan avtalet gäller ska den upphandlande enheten granska den nya underleverantörens utredningar enligt beställaransvarslagen samt övriga lämplighetsföreskrifter som gällde för underleverantörer i den ursprungliga anbudsförfrågan.

2. Uppgift om skatteskulder ska primärt kontrolleras i det offentliga skatteskuldsregistret på adressen ytj.fi. Från FODS-tjänsten kan man även se om ett företag är infört i handelsregistret, förskottsuppbördsregistret, arbetsgivarregistret samt registret över mervärdesskatteskuldiga.

Från handelsregistret behöver man ändå uppgifter om huruvida en leverantör eller en person i ledande ställning har näringsförbud. Denna uppgift får man från tjänsten tilaajavastuu.fi:s Rapporter. Från tilaajavastuu.fi:s Rapporter kan man oftast granska även utredningarna som gäller arbetsvillkor och företagshälsovård.

Om man inte får utredningarna från de tillgängliga tjänsterna ber man anbudsgivaren/leverantören att lämna utredningarna.

3. Uppgifter om skatteskulder och pensionsförsäkringar ska utredas kontinuerligt eller minst med 12 månaders mellanrum.

Med hjälp av tjänsten Valvoja på tilaajavastuu.fi är det möjligt att kontinuerligt följa upp under avtalsperioden.

Om avtalspart är med i tilaajavastuu.fi-tjänsten ska situationen kontinuerligt följas upp från de rapporter som tjänsten levererar och åtgärder ska vidtas om det kommer fram brister. Då ber man avtalsparten reda ut varför det finns brister i rapporteringen och hur de ska korrigeras.

För sådana avtalsparter som inte hör till tjänsten tilaajavastuu.fi ska man i huvudsak iaktta 12-månadersregeln i beställaransvarslagen.

Man bör inleda en granskning alltid när man misstänker avtalspartens förmåga att fullgöra de avtalsenliga förpliktelserna.

4. När det gäller gemensamma upphandlingar för staden ser den inköpscentral som konkurrensutsätter upphandlingen till att dessa anvisningar följs. Vid övrig upphandling ska den konkurrensutsatte och den enhet som ingår avtal ömsesidigt avtala om att följa anvisningen.

5. Arbetsprestationer som utförs efter varandra av samma avtalspart eller underleverantör räknas som en helhet, även om de skulle utföras på olika arbetsställen. Man ska räkna ihop arbetsprestationer som följer på varandra och som utförts av samma avtalspart, t.ex. byggtreprenör, på olika byggen, när man bedömer om gränsvärdena som avses i beställaransvarslagen överskrids. Utredningarna som avses i beställaransvarslagen ska begäras senast när gränsvärdet överskrids första gången, om en uppskattning de facto inte kunde göras ursprungligen.

D. Begränsning att ge underentreprenad vidare i byggtreprenader

En underentreprenör till en entreprenör som står i avtalsförhållande till stadskoncernen har rätt att ge upphandlingen/entreprenaden vidare som underentreprenad. Att ytterligare ge en underentreprenad vidare godkänns endast av synnerligen grundad anledning. Uppgifter om underleverantörerna måste fås innan upphandlingsbeslutet fattas, när anbudsgivarna inte är skyldiga att nämna underleverantörerna redan i anbudet.

Alla underleverantörer/underentreprenörer ska först godkännas av beställaren/byggherren. Innan arbetet inleds ska beställaren/byggherren kräva de utredningar om underleverantörerna/underentreprenörerna som nämns i beställaransvarslagen. Underleverantören/underentreprenören godkänns inte om man inte får de godtagbara utredningarna. Om utredningarna inte lämnas leder det antingen till avtalsvite eller till att utbetalningarna avbryts.

E. Onormalt billiga anbud

Om man får anbud som verkar onormalt låga bör man i enlighet med upphandlingslagen alltid reda ut saken. Det är alltid den upphandlande enheten som ska bedöma huruvida ett erbjudande eller kostnaderna är osedvanliga. När man bedömer avvikelser i pris och kostnader kan man fästa vikt vid bl.a. upphandlingens art och omfattning samt leveranstid, upphandlingens juridiska, ekonomiska och tekniska faktorer, övriga anbudsgivares priser samt den prissättning som är typisk för branschen. När ett anbud förkastas p.g.a. ett osedvanligt lågt pris ska man alltid be om en utredning innan beslutet.

De begärda utredningarna kan exempelvis gälla tillverkningssättet, ekonomiska och tekniska lösningar, anbudsgivarens ovanligt gynnsamma villkor för upphandlingen samt originaliteten de lösningar som erbjuds. Utredningarna kan gälla hur miljö-, sociala och arbetsrättsliga skyldigheter iakttas samt hur skyldigheter i samband med underleverans och underleverantörer iakttas. De begärda utredningarna kan gälla t.ex. arbetarskydd, betalning av socialkostnader och overtidsarbete, arbetssäkerhet och tillämpningen av bestämmelser om förbud mot olagligt arbete. En upphandlande enhet kan också be om utredningar om kollektivavtal som tillämpas samt om hur de internationella social-, miljö- och arbetsrättsliga konventioner som avses i bilaga C till upphandlingslagen följs.

Om en anbudsgivare lämnar en utredning eller annan bevisning som inte på ett tillfredsställande sätt förklarar det låga erbjudandet, kan anbudet förkastas med hänsyn till det låga priset i förhållande till upphandlingens art och omfattning.

I enlighet med upphandlingslagen ska ett lågt pris alltid förkastas då det beror på att skyldigheter som framgår av miljö-, social- eller arbetslagstiftningen försummas.

F. Sparande av utredning och sekretess

1. Alla utredningar i enlighet med beställaransvarslagen ska sparas för att man vid eventuella senare myndighetskontroller ska kunna påvisa att utredningarna har granskats på så sätt som avses i beställaransvarslagen före avtalet har ingåtts. Kopior eller lagringar bör sparas i två år från att avtalet upphört. Endast det spår som blir i tilaajavastuu.fi:s logg räcker inte. Rapporterna från tilaajavastuu.fi ska sparas i den elektroniska filen för respektive upphandling. På så sätt kan det datum då rapporten togs från tjänsten styrkas vid en eventuell myndighetsgranskning.

Utredningarna om personuppgifter bildar ett personregister (se dataskyddslagstiftningen).

2. En upphandlande enhet har tystnadsplikt om ärenden som gäller skattebetalning och pensionsförsäkring, utöver annan potentiellt sekretessbelagd information. Denna skyldighet gäller beställaren och dess anställda. Tystnadsplikten fortsätter även efter att en anställd inte längre sköter de uppgifter där hen fick informationen.

G. Anmälning av uppgifter till Skatteförvaltningen

Uppgifter om entreprenad ska anmälas till Skatteförvaltningen i enlighet med lagen om beskattningsförfarande. Uppgifter om entreprenader anmäls på ilmoitin.fi-sajten med Katso-koder såsom en sap-fil från byggarbetsplatsens register om arbetsgivaruppgifter.

2. Vad antecknas i anbudsfrågan och avtalet?

A. I anbudsfrågan för upphandling av varor och tjänster

På denna upphandling tillämpas utöver de övriga lämplighets- och urvalskriterierna även beställarens utredningsskyldighet i enlighet med beställaransvarslagen (1233/2006) samt Helsingfors stadskoncerns anvisningar om bekämpning av grå ekonomi. En anbudsgivare kan uteslutas från konkurrensen eller man kan kräva att en underleverantör byts ut om anbudsgivaren inte på begäran levererar de utredningar eller intyg som nämns nedan eller om det inte finns någon laglig grund för att utredning eller intyg saknas.

Innan upphandlingsbeslutet fattas ska man granska den vinnande anbudsgivarens och dennes underleverantörers utredningar i enlighet med beställaransvarslagen, såvitt uppgifterna inte kan fås från offentliga register eller t.ex. från tjänsten tilaajavastuu.fi. Således ska anbudsgivarna vara förberedda att enligt uppmaning lämna följande uppgifter om sig själva och sina underleverantörer:

1. en utredning om att anbudsgivaren och dess underleverantörer är införda i förskotts- och uppbördsregistret som avses i lagen om förskottsuppbörd och i arbetsgivarregistret samt i registret över mervärdesskattskyldiga som avses i mervärdesskattelagen, och
2. anbudsgivarens eller dess underleverantörers handelsregisterutdrag eller övriga motsvarande uppgifter från handelsregistret, och
3. en utredning om att anbudsgivaren eller dess underleverantörer inte har en anteckning om skatteskuld i skatteskuldregistret eller skattemyndighetens utredning av skatteskuldens belopp (skatteskuldsintyg)

[samt en utredning om en betalningsplan för skatteskulden som skattemyndigheten godkännt], och

4. intyg över anbudsgivarens eller dess underleverantörers arbetstagares pensionsförsäkringar samt att pensionsförsäkringsavgifterna har betalats eller en utredning om en betalningsplan för pensionsavgifterna, och
5. * en utredning om det kollektivavtal eller centrala arbetsvillkor som tillämpas på anbudsgivarens eller dess underleverantörers arbete, och
6. * en utredning om att anbudsgivaren eller dess underleverantörer ordnat lagstadgad företagshälsovård i Finland (kopia av avtal om företagshälsovård eller en utredning om företagshälsovårdens serviceleverantör).

* kollektivavtal och arbetshälsa måste redas ut då beställaransvarslagen tillämpas på upphandlingen

En utländsk anbudsgivare ska vara beredd att på begäran, inom utsatt tid, lämna motsvarande uppgifter i form av ett registerutdrag eller ett motsvarande intyg eller på något annat allmänt vedertaget sätt i enlighet med lagstiftningen i anbudsgivarens etableringsland. Om de utdrag eller utredningar som avses ovan inte utfärdas i underleverantörens etableringsland, godkänns ett meddelande styrkt med ed eller försäkran i enlighet med lagstiftningen i etableringslandet, som har översatts till finska.

En utländsk anbudsgivare ska dessutom på begäran lämna utredningarna som nämns i punkt 1 och 3 när företaget har ett finskt företags- och organisationsnummer (FO-nummer). Dessutom ska en utländsk anbudsgivares för sina utstationerade arbetstagare på begäran visa upp A1-intyg (arbetstagare från EU eller EES-området)

eller ett motsvarande intyg (socialskyddsavtalsländer) eller en annan utredning av pensionsförsäkring (tredjeländer utan avtal).

Registerutdragen och utredningarna får inte vara äldre än 3 månader. Tidsfristen räknas från och med att den upphandlande enheten har tagit emot dokumenten. Om en anbudsgivare eller underleverantör inte är införd i de register som nämns ovan, t.ex. handelsregistret, ska anbudsgivaren enligt begäran reda ut den lagliga grunden för att inte vara registrerad.

B. I anbudsförfrågan för byggentreprenader

Byggherren kollar omsättningen och övriga uppgifter om den som vunnit konkurrensen från företagsrapporten i tilaajavastuu.fi. Om anbudet lämnas av en grupp ska byggherren kontrollera omsättningen och de utredningar som avses i beställaransvarslagen för alla företag som är delaktiga i gruppen. Byggherren granskar samma uppgifter och utredningar innan upphandlingsbeslutet fattas, också för vinnarens underleverantörer antingen från tilaajavastuu.fi-rapporterna eller på så sätt som beskrivs nedan för de underleverantörer som är kända vid denna tidpunkt.

Om den som vunnit konkurrensen inte är med i Tilaajavastuu Oy:s Luotettava kumppani-tjänst eller dennes bokslutsuppgifter inte finns i tilaajavastuu.fi:s företagsrapporter, ska byggherren separat be om följande åtta utredningar innan upphandlingsbeslutet fattas:

- En utredning om att företaget är infört i förskottsuppbörsregistret som avses i lagen om förskottsuppbörd och i arbetstagarregistret och registret över mervärdesskatteskyldiga.

- Handelsregisterutdrag där det framgår datum då bolaget införts i handelsregistret, bransch, styrelse, övrig ledning, revisorer, ansvarspersonernas personuppgifter samt om de senaste bokslutshandlingarna har lämnats till registermyndigheten såsom föreskrivs i lag, eller en utredning om att företaget och dess verksamma personer inte har meddelats näringsförbud.

- Intyg över betalda skatter eller ett intyg över skatteskuld eller en utredning om att man har gjort upp en betalningsplan för skatteskulden, som Skatteförvaltningen har godkänt.

- Intyg över att pensionsförsäkringar har tecknats för arbetstagarna och att pensionsförsäkringsavgifterna betalats eller att man har gjort upp en betalningsplan för obetalda pensionsavgifter som har godkänts av borgenären.

- Intyg över att olycksfallsförsäkringar tecknats och att premierna har betalats eller att det har gjorts upp en betalningsplan för obetalda olycksfallsförsäkringspremier som godkänts av borgenären.

- Utredning om att företagshälsovård ordnats.

- Utredning om kollektivavtal som följs.

- Bokslutsuppgifter från de tre senaste räkenskapsperioderna.

Om den som vinner konkurrensen inte är införd i de register som beställaransvarslagen förutsätter, ska byggherren be vinnaren redogöra för grunderna för att inte vara registrerad.

En utländsk vinnare ska på begäran av beställaren åt denne lämna de utredningar som förutsätts i beställaransvarslagen lämna motsvarande uppgifter i form av ett registerutdrag enligt lagstiftningen i etableringsstaten eller ett motsvarande intyg eller på något annat allmänt vedertaget sätt, som auktoriserade översättningar till finska. Man ska lämna utredningar både för Finland och för utgångslandet.

Om etableringsstaten inte lämnar ut dylika handlingar ska den som vinner konkurrensen lämna in ett intyg under edsförpliktelse från behörig myndighet i sin etableringsstat.

De utredningar som nämns ovan får vara högst tre (3) månader gamla räknat från det datum då de överläts åt byggherren.

Beställaren förutsätter att den som vunnit konkurrensen i sina underleverantörsavtal inkluderar motsvarande minimivillkor för arbetsförhållande, vilka ska följas.

Arbete som utförs i Finland ska försäkras i Finland, bortsett arbetstagare som har sänts från EU/EES-området och som har ett A1- eller E101-intyg.

Förutsättningarna i beställaransvarslagen gäller en entreprenörs alla underleverantörer och upphandlingar i anbudsbegäran. Dessutom ska entreprenören visa upp utredningarna åt byggherren då denne kräver det.

I entreprenadprogrammet:

Arbetsgivarskyldigheter och registreringar

Under byggtiden:

Huvudentreprenören bör säkerställa sig om att varje arbetstagare på byggarbetsplatsen, som är skyldig till det, har ett giltigt uppehållstillstånd samt rätt att utföra arbete i Finland. Huvudentreprenören ska separat meddela om detta på varje arbetsplatsmöte. Huvudentreprenörens skyldighet omfattar alla entreprenörer, underentreprenörer, underleverantörer och företag som hyr ut arbetskraft vilka är aktiva på byggarbetsplatsen.

Entreprenören ska på begäran visa att de som arbetar på byggarbetsplatsen har rätt att arbeta i Finland. Detta betyder i praktiken att det ska finnas en aktuell förteckning över dem som arbetar på byggarbetsplatsen och att kopior av arbetstagarnas pass, för EU/EES-medborgare alternativt kopior av deras officiella identitetsbevis, som på begäran ska visas för byggherren.

Byggherren godkänner alla underentreprenörer separat. Entreprenören i fråga får inte komma till byggarbetsplatsen innan byggherren har gjort detta godkännande. Underentreprenörer som godkänts mellan byggarbetsplatsens möten ska antecknas i byggarbetsplatsens mötesprotokoll.

Beställaren anmäler uppgifter om avtalade entreprenader kvartalsvis åt Skatteförvaltningen.

När en entreprenör eller underentreprenör inte är med tjänsten Luotettava Kumppani i tilaajavastuu.fi ska entreprenören under avtalets giltighetstid med tre (3) månaders mellanrum åt beställaren lämna intyg över betalda skatter,

pensions- och olycksfallsförsäkringar. Huvudentreprenörens skyldighet är att se till att man på byggarbetsplatsen handlar enligt detta. Entreprenören ska dessutom på beställarens uppmaning åt denne, inom den tidsfrist som anges i uppmaningen, lämna de utredningar som nämns ovan och andra utredningar som krävs i beställaransvarslagen.

Beställaren har rätt att häva avtalet eller en underentreprenad om entreprenören eller underentreprenören har försummat att betala skatter eller lagstadgade pensionsförsäkringsavgifter eller om entreprenören inte inom utsatt tid lämnar dessa utredningar. Innan ett avtal hävs ska beställaren skriftligt påminna leverantören om försummelsen och meddela att avtalet kan hävas om försummelsen inte korrigeras inom en rimlig tid, som beställaren slår fast.

Ett företag som skickar ut arbetstagare ska göra en anmälan om detta i Finland före arbetet inleds här. Anmälan görs med en elektronisk blankett på sajten tyosuojelu.fi. Anmälan samt en eventuell komplettering bör även sändas till byggherren och huvudentreprenören. Entreprenören uppfyller sin skyldighet mot byggherren och huvudentreprenören genom att åt dessa vidarebefordra den elektroniska bekräftelse som fås från sajten tyosuojelu.fi.

Anteckning och passertillstånd för arbetskraft

Huvudentreprenören ska på byggherrens formulär anteckna alla entreprenörers (även i kedja) underentreprenörer och -leverantörer och företag som hyr ut arbetskraft, vilka verkar på byggarbetsplatsen, underteckna listan och bifoga den till varje arbetsplatsmötes anmälan om arbetsskede.

Huvudentreprenören är skyldig att föra en uppdaterad förteckning över de självständiga arbetstagare som arbetar på en byggarbetsplats (52 b § i arbetarskyddslagen).

I fråga om utländska arbetstagare ska man dessutom meddela grunden för rätten att arbeta.

Huvudentreprenören ska sända den elektroniska förteckningen över passertillstånd eller en elektronisk rapport från övervakningssystemet månatligen till Skatteförvaltningen samt spara förteckningen månatligen i projektbanken.

Huvudentreprenören bör lista alla personer som finns på byggarbetsplatsen och informera i enlighet med Skatteförvaltningens anvisningar. Entreprenören har anmälningsskyldighet också för efter- och extra arbeten under garantin och i 3 månader därefter. Skyldigheten gäller reparation av fel, brister och olägenheter samt tilläggs- och ändringsarbeten under garantitiden. Helsingfors stad meddelar Skatteförvaltningen om alla försummelser och brister som en uppgiftsskyldig entreprenör gör sig skyldig till.

Syfte med passertillståndsregistret: "Entreprenören upprätthåller en förteckning över personer som har rätt att vistas på byggarbetsplatsen. Förteckningens syfte är att hindra obehöriga personer från att nå byggarbetsplatsen. Förteckningen fungerar tillsammans med arbetstagarernas medhavda id:n."

I entreprenörens passertillståndsregister ska följande antecknas:

- Personuppgiftsansvarig

(när den personuppgiftsansvarige inte har ett driftställe inom EU, anges även representant)

- namn
- postadress
- postnummer
- telefon
- besöksadress

- Personuppgiftsbiträde eller kontaktperson:

- namn
- telefon

- Registrets datainnehåll:

Över personer som arbetar på byggarbetsplatsen

- namn
- födelsedatum
- hemort
- arbetsgivarnas FO-nummer
- arbetsgivarnas namn

Entreprenören får uppgifterna i passertillståndsregistret från det passertillstånd som arbetstagaren innehar och/eller medarbetarens arbetsgivare.

Den personuppgiftsansvarige får i regel inte överlåta uppgifter som denne innehar någonstans utanför den egna gemenskapen (EU och EES). Vid en skatte- eller jämförelseuppgiftsgranskning ska skattemyndigheten ha en möjlighet att få uppgifter ur registret.

Manuella förteckningar bör sparas på en skyddad plats utom räckhåll för utomstående.

Den grupp som använder ett system som uppdateras elektroniskt bör vara begränsad. Användarrätt och utskrift ska vara möjligt endast med lösenord. Programmet bör automatiskt låsa sig efter en viss tid om det inte används.

Entreprenören står för kostnaderna av att återbörda illegal utländsk arbetskraft och för förfallna lönefordringar samt för eventuella påföljdsavgifter enligt arbetsavtalslagen (55/2001).

Person-id och introduktion

Huvudentreprenören ska se till att alla som arbetar på byggarbetsplatsen har ett bildförsatt personkort som identifikation när de rör sig på byggarbetsplatsen. Av kortet ska framgå om en person som arbetar på byggarbetsplatsen står arbetsavtalsförhållande eller är en självständig yrkesutövare. På arbetstagarens id-kort ska finnas arbetsgivarens namn, företagets FO-nummer och arbetstagarens skattenummer.

Innan arbetsskedet inleds ska varje entreprenör meddela namn och födelsedatum på sina egna och underleverantörernas arbetstagare som jobbar på byggarbetsplatsen åt huvudentreprenören så att passernycklar kan beviljas. Det bildförsedda personkortet ska fästas på arbetskläderna så att det är lätt att se. På så sätt kan man följa med att det på en byggarbetsplats endast finns personer som har rätt att vara där. När passernyckeln överläts ska varje entreprenörs arbetsledare introducera arbetstagaren i säkerheten på byggarbetsplatsen.

Huvudentreprenören bör introducera de personer som arbetar på byggarbetsplatsen innan passernyckeln överläts. Vid introduktionen ska man ta hänsyn till risker i samband med arbets säkerhet och kvalitet samt begränsning i språkkunskaper. Introduktionen och dess innehåll bör dokumenteras. Huvudentreprenören ska ge säkerhetsanvisningar åt varje arbetstagare

i samband med introduktionen och arbetstagar-
ren ska kvittera att hen mottagit dokumentet.

Beställaren följer upp användningen av passer-
nycklar och id:n bl.a. genom sporadiska kontrol-
ler. Personer som bryter mot bestämmelserna
om id och passernycklar avlägsnas från byggar-
betsplatsen. Dessutom har byggherren rätt att
kräva avtalsvite av avtalspart för varje saknat id
eller passernyckel i enlighet med denna entre-
prenad.

Begränsning av att ge underentreprenader vidare

En underleverantör och en underentreprenör till
en entreprenör som står i avtalsförhållande till
beställaren har rätt att ge entreprenaden vidare
som underleverans/underentreprenad. Det är
endast tillåtet att ytterligare ge en upphandling
eller entreprenad vidare med en särskild motive-
rad anledning och med skriftligt samtycke från
beställaren eller byggherren.

Störningar eller stopp på byggarbetsplatsen p.g.a. oklarheter i beställaransvaret eller för- summelse

Om avtalsparts eller företag bland dennes un-
derleverantörers byggarbetsplats på grund av
försummelse av utredningsskyldigheten enligt
beställaransvarslagen blockeras eller utsätts för
strejkåtgärder och arbetet störs eller stannas,
ska utöver 20.3 § i de allmänna avtalsvillkoren
följande gälla:

- Avtalspart ersätter de extra kostnader som
orsakas beställaren och dennes avtalspar-
ter.

Om beställarens eller ett annat företag i avtals-
förhållande till denne försummar eller bryter
mot utredningsskyldigheterna enligt beställa-
ransvarslagen och byggarbetsplatsen därmed
blockeras eller utsätts för strejkåtgärder och
arbetet störs eller stoppas:

- Beställaren ersätter de extra kostnader som
orsakas avtalsparten och dennes underleve-
rantörer.

Ingendera avtalsparten ersätter något åt den
andra p.g.a. eventuella inkomstförluster orsa-
kade av fördröjning på arbetsstället om inte

en avtalspart har handlat i uppsåt eller genom
grovt vållande.

Näringsförbud medan avtalet är i kraft

En byggherre godkänner inte en entreprenör,
underentreprenör eller näringsidkare som inne-
har näringsförbud eller ett företag inom vilket en
bolagsman, en styrelseledamot, verkställande
direktör eller en person i jämförbar ställning har
meddelats näringsförbud.

Beställaren häver avtalet omedelbart när

- leverantören är en näringsidkare som under
avtalsförhållandet meddelas näringsförbud,
eller
- leverantörens bolagsman, en styrelseleda-
mot, verkställande direktör eller en annan
person i jämförbar ställning meddelas nä-
ringsförbud medan avtalet är ikraft.

Byggherren förutsätter att en entreprenör i
förhållande till sina egna underleverantörer och
underentreprenörer handlar på samma sätt.

C. Avtalsklausuler:

En serviceproducent/leverantör ska skicka föl-
jande utredningar åt beställaren, medan avtalet
är i kraft [*minst; vid behov oftare*] med 12 måna-
ders mellanrum:

- En utredning av att anbudsgivaren eller dess
underleverantörer inte har en anteckning om
skatteskuld i skatteskuldregistret eller skatte-
myndighetens intyg över skatteskuldens belopp
(skatteskuldsintyg) samt en utredning om en
betalningsplan för skatteskulden godkänd av
skattemyndigheten, och

-Intyg över att pensionsförsäkringar har teck-
nats för arbetstagarna och att pensionsförsäk-
ringsavgifterna betalats eller en utredning om
att en betalningsplan för pensionsförsäkringsav-
gifter som förfallit har gjorts upp och godkänts
av borgenären.

Intygen behöver inte ges om serviceprodu-
centens/leverantörens uppgifter kan fås från
skatteskuldsregistret, via tjänsten tilaajavastuu.
fi eller från ett motsvarande offentligt register
och det inte finns några brister i betalningen av
skatter och pensionsförsäkringsavgifter.

En utländsk serviceproducent/leverantör ska på begäran av beställaren lämna motsvarande uppgifter, på finska, inom utsatt tid, som ett registerutdrag eller ett motsvarande intyg eller på något annat allmänt vedertaget sätt i enlighet med lagstiftningen i anbudsgivarens etableringsland.

Intygen och utredningarna får inte vara äldre än 3 månader. Tidsfristen räknas från och med att den upphandlande enheten har tagit emot dokumenten.

Serviceproducenten/leverantören ska dessutom åt beställaren på begäran av denna, inom den tidsfrist som anges i begäran, lämna de utredningar som nämns ovan och andra utredningar som krävs i beställaransvarslagen, såvitt dessa inte kan redas ut i tillgängliga offentliga register eller i tjänsten tilaajavastuu.fi.

Beställaren har rätt att häva avtalet om serviceproducenten/leverantören har försummat att betala skatter eller lagstadgade pensionsförsäkringsavgifter och saknar en betalningsplan som godkänts av borgenären, eller om serviceproducenten/leverantören inte inom utsatt tid lämnar dessa utredningar. Innan avtalet hävs ska beställaren skriftligt påminna serviceproducenten/leverantören om försummelsen och meddela att avtalet kan hävas om försummelsen inte korrigeras inom en rimlig tid, som beställaren slår fast.

På beställarens begäran ska en serviceproducent/leverantör visa att dennes samt dennes underleverantörers utländska arbetstagare har rätt att arbeta i Finland. Med utländsk arbetstagare avses en person som inte är finsk medborgare.

En serviceproducent/leverantör ska skicka beställaren ett A1-intyg över en arbetstagare som kommer från ett EU- eller EES-land, för att fastställa socialskyddet. Intyget ska visas upp för varje utstationerad arbetstagare som arbetar under avtalsperioden, innan arbetstagaren ifråga inleder sitt jobb. A1-intyget ska vara giltigt under hela arbetsperioden. Utstationerade arbetstagare utanför EU eller EES-området ska lämna motsvarande intyg (socialskyddsavtalsländer) eller en annan redogörelse (tredjeländer utan avtal). Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland är gemensamt ansvarig myndighet för rådgivning och juridiska ärenden som gäller utstationerade arbetstagare, arbetarskyddets ansvarsområde postedworkersfin@avi.fi. <http://www.tyosuojelu.fi/tyosuuhde/lahetettytyontekija>.

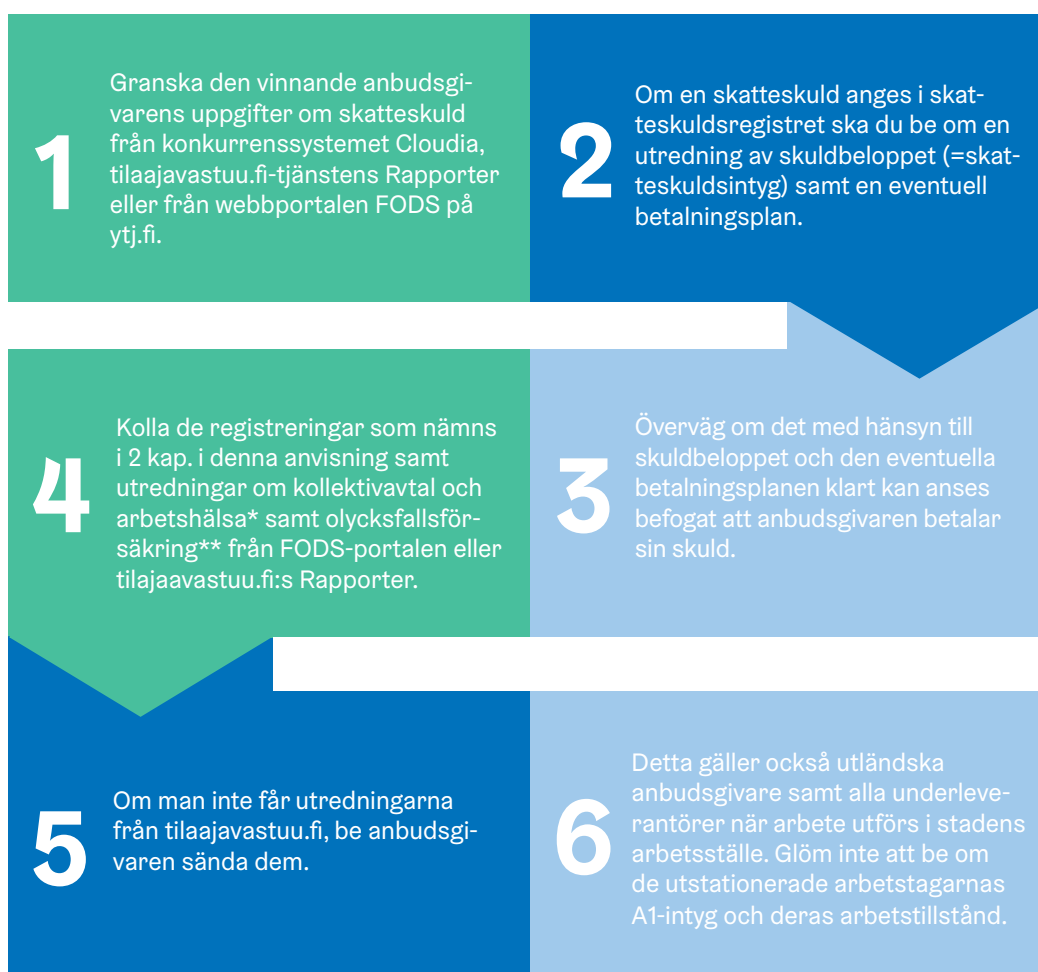
[I serviceavtal (ej byggverksamhet) dessutom:]

Serviceproducenten ska se till att de som arbetar på något av stadens arbetsställen har ett personkort där namn och arbetsgivare framgår. Personkortet ska fästas på arbetskläderna på så sätt att det är lätt att se.

[Avtalsvite kan föreläggas om personkort saknas:] Avtalsvitet uppgår till x euro per personkort som saknas.

3. Vad granskas när offerterna ankommit?

Innan beslutet om upphandling fattas:

* utredning om kollektivavtal och arbetshälsa när beställaransvarslagen tillämpas på upphandlingen (se punkterna 1.A.1. o. 1.A.2. i anvisningen)

** i byggverksamhet

Om det inte finns någon anteckning om skatteskuld i skatteskuldsregistret behöver den upphandlande enheten inte reda ut något annat. Man bör dokumentera kontrollen via skatteskuldsregistret genom att spara ett dokument över detta. Om det emellertid visar sig i skatteskuldsregistret att en anbudsgivare har skatteskulder bör man be denne lämna ett intyg över skatteskulden. Efter detta överväger beställaren om avtal kan ingås. Vid upphandlingen bör man överväga om den framtida avtalsparten har för avsikt att sköta om sina lagstadgade betalningar. Vid en upphandling kan man ta hänsyn till bl.a. anteckningar om betalningsstörning i kreditregistret och eventuella betalningsplaner som borgenären har godkänt.

Om en anbudsgivare eller avtalspart inte är i skatteskuldsregistret (t.ex. ett utländskt företag utan filial i Finland) ska man be denna om ett intyg över betalda skatter, skatteskuldsintyg eller en utredning om att man har gjort upp en betalningsplan för skatteskulderna. Regionförvaltningsverkets tabell över utredningarnas motsvarighet stöder granskningen av utländska anbudsgivare.

Om ett företag dess ansvarsperson eller någon annan i jämförbar ställning har meddelats näringsförbud får avtal inte ingås utan anbudsgivaren utesluts eller byts ut mot en annan leverantör som uppfyller lämplighetskraven. Näringsförbud kan ses exempelvis på tilaaja-vastuu.fi:s tjänst Rapportier eller från handelsregisterutdraget.

Stiftelser och föreningar bör också ha gjort en basanmälan till handelsregistret. Av stiftelser och föreningar krävs alltså samma registreringar som av företag, eftersom de idkar nä-

ringsverksamhet på samma sätt då de deltar i konkurrensen. Enligt huvudregeln ska även stiftelser och föreningar höra till handelsregistret, förskotts- och momsregistret och arbetsgivarregistret till den del dessa bedriver näringsverksamhet, såsom vilket annat företag som deltar i konkurrensen.

Vid upphandling som överskrider EU:s tröskelvärden ska man be om samt granska brottsregisterutdrag för anbudsgivarens (företaget) samt för dess personer i ledande ställning (granskning av obligatoriska grunder för uteslutning enligt upphandlingslagen). Efter detta ska utdragen antingen returneras åt anbudsgivaren eller förstöras på så sätt som sekretessbelagda dokument ska förstöras.

På grund av lagtekniska orsaker behöver man inte be om underleverantörernas brottsregister (se ANM:s anvisning 4/2017). Däremot ska man granska en kommande anbudsgivares underleverantörers registreringar och utredningar enligt beställaransvarslagen. Detta gäller även utländska underleverantörer som lämnar utredning i enlighet med lagstiftningen i sitt etableringsland, vilket även sägs i offertbegärens villkor. När arbete utförs i Finland tillämpas finsk arbetslagstiftning.

Om en leverantör använder ett faktureringsföretags tjänster för att fakturera och sköta lagstadgade skyldigheter (leverantören är en potentiell avtalspart och är en liten företagare utan eget FO-nummer) ska man granska utredningarna som avses i beställaransvarslagen från faktureringsföretaget. Undantagsvis sköter en liten företagare sin egen pensionsförsäkring. Man behöver inte kontrollera FöPL-försäkring.

4. Vad granskas under avtalsperioden?

Under avtalsperioden granskar avtalets kontaktperson eller en annan ansvarig person för övervakning av leverantörens uppgifter i enlighet med denna anvisning.

När avtalet gäller mer än ett år ska avtalspartens uppgifter om betalning av skatter och pensionsförsäkringsavgifter granskas med tolv månaders mellanrum, ibland oftare t.ex. i byggbranschen. De utstationerade arbetstagarnas A1-intyg granskas i takt med att dessa inleder sitt arbete.

Om leverantören är med i tilaajavastuu-tjänsten kan dennes uppgifter följas automatiskt med Valvoja-tjänsten. Om det framgår brister i leverantörens uppgifter ska avtalets kontaktperson vidta nödvändiga åtgärder.

Om leverantören inte är med i tilaajavastuu-tjänsten är det leverantörens skyldighet att lämna utredningar med minst tolv månaders mellanrum.

På byggarbetsplatser och övriga arbetsställen där tjänster produceras ska man dessutom

- övervaka att de utländska arbetstagarna på byggen och andra serviceställen har arbetstillstånd i Finland.

- I egenskap av byggherre ser Helsingfors stadskoncern till att alla som arbetar på byggarbetsplatsen har ett bildförsett id-kort med skattenummer.

Under avtalsperioden granskas enbart avtalsleverantörernas utredningar i enlighet med beställaransvarslagen. I avtalstexten kan förutsättas att en avtalsleverantör sköter om granskningen av sina underleverantörers utredningar enligt beställaransvarslagen. Om det trots allt uppstår skäl att misstänka att underleverantören försummar sina skyldigheter (exempelvis brister i prestationer) ska beställaren kräva en avtalspart att granska underleverantörens uppgifter.

1 Följ med e-posten från tilaajavastuu.fi.

2 Om det kommer fram något att reda ut, be om en utredning av leverantören.

4 Minst var tolfte månad: Kolla uppgifter om leverantörens skattebetalning på tjänsten tilaajavastuu.fi
Kolla uppgifter om leverantörens pensionsförsäkring på tjänsten tilaajavastuu.fi.

3 Be om att brister rättas till och nämn samtidigt beställarens rätt att häva avtalet om bristerna åtgärdas.

5 Om leverantören inte är med i tilaajavastuu-tjänsten, be denne lämna avtalsenliga utredningar med minst tolv månaders mellanrum.

6 Granska utredningarna.

8 Om bristerna inte rättas till eller allting inte reds ut, vidta åtgärder för att häva avtalet i enlighet med avtalsklausulerna.

7 Be om att eventuella brister rättas till och nämn samtidigt beställarens rätt att häva avtalet om bristerna inte åtgärdas.

5. Små upphandlingar som ej konkurrensutsätts

Även om man i små upphandlingar som ej konkurreras inte använder dokument för anbudsfrågan med dess villkor ska uppdrag som faller inom beställaransvarslagens tillämpningsområde och till värdet är minst 9000 euro eller ett uppdrag om hyrd arbetskraft som varar i minst tio dagar ska man ändå kontrollera utredningar enligt beställaransvarslagen. Så ska man alltid göra med hyrd arbetskraft och i övriga avtal när arbete utförs i Helsingfors stadskoncerns lokaler eller arbetsställen. I figurerna nedan grundprinciperna för att granska utredningar.

Man bör på förhand uppskatta om gränserna i euro eller arbetsdagar som föreskrivs i beställaransvarslagen överskrids och handla därefter. Om prognosen går fel ska man skaffa utredningarna senast när man märker att gränsvärdena överskrids.

Utredningarna får inte vara daterade tidigare än 3 mån. från granskningsdagen. Utredningarna ska sparas i två år efter att arbetet upphörde. Utredningarna om personuppgifter bildar ett personregister (se dataskyddslagstiftningen).

När ett uppdrag varar i mer än ett år bör utredningarna granskas med 12 månaders mellanrum.

Glöm inte att be om eventuella utstationerade arbetstagares A1-intyg. Man ska be om dessa innan en utstationerad arbetstagare inleder arbetet. Intyget ska vara giltigt under hela arbetsperioden. Om en ny utstationerad arbetstagare börjar jobba mitt under pågående uppdrag ska man be om denna arbetstagares A1-intyg.

Kom ihåg olycksfallsförsäkring i byggverksamhet samt lista över passernycklar och id per byggarbetsplats.

1

Ta reda på utredningarna som nämns i 2 kap. i denna anvisning före uppdraget.

2

Använd skatteskuldsregistret och tjänsten Rapporter på tilaajavastu.fi.

3

Om leverantören inte är med i tilaajavastuu-tjänsten, använd sidan ytj.fi och andra offentliga register. Be leverantören om resten av utredningarna.

Helsingfors stad
Stadskansliet
2018

